

ARWOS A/S
Forsyningsvejen 2,
6200 Aabenraa

**Plan, Teknik og Miljø
Natur og GIS**
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676

Dato: 06-02-2026
Sagsnr.: 25/30025
Dok.løbenr.: 17437/26

Kontakt: Thomas Hæe Mogensen
Direkte tlf.: 5133 5042
E-mail: thmog@aabenraa.dk

Landzonetilladelse til etablering af regnvandsbassin på matr.nr. 774 Varnæs, Varnæs

Aabenraa Kommune har modtaget din ansøgning om tilladelse til at etablere et regnvandsbassin på matr.nr. 774 Varnæs, Varnæs. Projektets beliggenhed fremgår af bilag 2.

Da det ansøgte medfører en ændret arealanvendelse i landzonen, kræver det en landzonetilladelse fra kommunen i medfør af reglerne i planloven.

Afgørelse

Aabenraa Kommune meddeler hermed landzonetilladelse jf. planlovens § 35¹, til etablering af regnvandsbassin på matr.nr. 774 Varnæs, Varnæs på op til 800 m², med omkringliggende terrænregulering og servicevej, på vilkår.

Vilkår

Landzonetilladelsen meddeles med følgende vilkår:

- Regnvandsbassinet etableres med en størrelse på maksimalt 550 m², en dybde på maksimalt 2,3 meter og en terrænregulering og servicevej på op til 250 m².
- Regnvandsbassinet tilpasses terrænet med jævnt skrånende bredder og bund med et fald 1:4 eller fladere.
- Opgravet jord m.m. skal lægges mindst 10 meter fra regnvandsbassinet og spredt ud i et jævnt lag på maksimalt 30 cm, eller fjernes helt.
- Opgravet materiale må ikke udsprede i beskyttede naturarealer eller nærmere end 10 meter fra disse.
- Der må ikke anlægges øer i regnvandsbassinet.
- Der må ikke udsættes dyr (herunder andefugle, krebs og fisk) eller planter i søen.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 572 af 2024-05-29, Planloven.

- Der må ikke opsættes redegelse, hegn (dog undtaget kreaturhegn) eller lignende i eller ved søen.
- Hvis der plantes træer omkring søen, skal disse på syd-, øst- og vestsiden plantes i en afstand fra søbredden, der mindst svarer til træernes forventede sluthøjde.
- Der etableres en mindst 5 meter bred bræmme omkring regnvandsbassinet, hvor jorden ikke må dyrkes, gødes eller sprøjtes.
- Etablering af regnvandsbassinet må ikke medføre, at vand får væsentlig ændret afløbsretning (dvs. regnvand o.a. nedbør må ikke i væsentlig grad ledes i en anden retning), eller at der sker uønsket opstuvning af vand på anden mands jord.
- Kommunen skal have besked når arbejdet er afsluttet.

Redegørelse

Ansøgning

Aabenraa Kommune har den 1. december 2025 modtaget ansøgning om tilladelse til at etablere et regnvandsbassin på ovennævnte matrikel.

Af ansøgningen fremgår det, at der er tale om et regnvandsbassin, med en maksimal dybde på ca. 2,3 m fra kronekanten til bunden og et samlet areal på ca. 550 m². Ud over dette vil der være en servicevej og terrænregulering der dækker et areal på ca. 250 m², hvilket sammenlagt giver projektet et areal på ca. 800 m². Servicevejen etableres i stabilgrus. Der anvendes anlæg 1:4 på bassinet fra bundkoten til kronekanten. I skråningsanlæg udenfor kronekanten reguleres der med 1:3 for at komme op til eksisterende terræn. Bunden af bassinet etableres i kote 27,20 og kronekanten i kote 29,50. Bassinet udgraves direkte i terræn, og der anvendes i eksisterende jord (moræneler) som bund. Tilførslen af vand kommer fra den nordlige del af Varnæs by, igennem en gravitationsledning. Vandet ledes fra regnvandsbassinet til vandløbet Rørmose Bæk. Der etableres stensætninger omkring ind- og udløb af regnvandsbassinet. Arbejdet med projektet udføres imellem april 2025 og april 2027, hvor bassinet etableres i 2026. Overskudsjorden forbliver på matriklen, hvor det anvendes til jordforbedring.

Der er en afstand på 305 m til det nærmeste beskyttede natur, der er en sø nordøst for projektområdet.

Luftfotos

Ud fra en gennemgang af luftfotos, kan de konstateres, at området har været drevet som konventionel mark med korn og tydelige sprøjtespor. I 2024 og 2025 har arealet været udlagt med græs og afgræsset af får. Streetviewfoto af arealet viser, at der har været korn på arealet i 2016, 2018 og 2022, med en efterafgrøde i 2020. På billedet fra 2024 ses får græssende på arealet. Regnvandsbassinet graves på den laveste del af matriklen.

Udtalelse fra Museum Sønderjylland

Det er museets vurdering, at der er en meget høj risiko for at støde på væsentlige jordfastefortidsminder i forbindelse med etableringen af regnvandsbassinet. Af denne

grund har ansøger indvilget i at der foretages en forundersøgelse og museet er til stede i forbindelse med udgravningen.

Hvis der er i forbindelse med forundersøgelsen, findes fortidsminder på arealet, vil anlægsarbejdet skulle standses og der vil skulle foretages en udgravning, før anlægsarbejdet kan fortsætte.

Vurdering

Formålet med planloven er at sikre en sammenhængende planlægning, som forener de samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen og, medvirker til at værne om landets natur og miljø. Loven tilsigter bl.a. at skabe og bevare værdifulde landskaber.

Kommunen vurderer pba. ovenstående, at regnvandsbassinet vil falde naturligt i landskabet, da det kommer til at ligne en sø med en tilhørende vej der fører dertil. Dette er ikke væsentligt anderledes end mange andre søer der findes det omkringliggende landskab. Det etableres desuden med flade brinker og en naturlig udformning, så det ikke kommer til at fremstå som et teknisk anlæg efter en kortere årrække. Dette skyldes blandt andet, at der efter nogen tid vil opstå en naturlig plantesammensætning i og omkring regnvandsbassinet, hvorfor det yderligere vil blive passet ind i landskabet. Regnvandsbassinet kan desuden blive et muligt levested for forskellige arter af bl.a. dyr og planter, og på den måde bidrage til biodiversiteten i området.

På grund af afstanden til den til den nærmeste lodsejer, der ikke er den ejer der er indgået aftale med, og det begrænsede omfang som projektet har, er der ikke foretaget en nabohøring af projektet.

Det er Aabenraa Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte, ikke strider mod de hensyn, som landzonebestemmelserne og planloven i øvrigt varetager eller imod kommuneplanens retningslinjer.

Kommunen vurderer, at ansøgers aftale om frivillig forundersøgelse med Museum Sønderjylland vil sikre, at der ikke sker unødige skader på væsentlige jordfastefortidsminder.

Bilag IV vurdering

I henhold til bestemmelserne om administration af beskyttede dyre- og plantearter efter EF-Habitatdirektivets bilag IV skal kommunen vurdere, hvorvidt området er yngle-, raste- eller voksested for disse arter, og om det ansøgte kan have negativ indflydelse herpå.

Der er ikke registreret bilag IV-arter på arealet, hvor regnvandsbassinet ønskes etableret eller i umiddelbar nærhed heraf.

Vurdering af bilag IV-arter

I henhold til bestemmelserne om administration af beskyttede dyre- og plantearter efter EF-Habitatdirektivets Bilag IV har skal Aabenraa Kommune vurdere, hvorvidt området er yngle-, raste- eller voksested for disse arter, samt om etableringen af regnvandsbassinet kan have negativ indflydelse herpå.

Stor vandsalamander findes i mange typer vandhuller af forskellige størrelse, men yngler ofte i mindre, solbeskinnede vandhuller med klart vand og god forekomst af vandplanter. De er følsomme over for tilstedeværelse af fisk og guldsmedelarver, som spiser deres yngel samt forurening. Uden for ynglesæson har arten rasteområde på land, som regel i umiddelbar nærhed af ynglevandhullet, gerne i nærhed af skov, hvor der er godt med dødt ved, den kan benytte som skjulested. På land lever den bl.a. af snegle, orme og insekter, og i vand spiser den alt fra dafnier og vandlopper til haletudser.

Der er registreret stor vandsalamander ca. 3,1 km sydvest for området hvor regnvandsbassinet skal etableres. Der er en del mindre vandhuller og søer mellem det vandhul der er fundet i og området hvor regnvandsbassinet skal etableres. Det vurderes derfor, at stor vandsalamander godt kunne sprede sig til det nye regnvandsbassin med tiden. Det vurderes, at arten ikke påvirkes negativt af etableringen af regnvandsbassinet, da dette historisk tidligere har været omlagt med faste mellemrum, som er et område som arten ikke benytter.

Spidssnudet frø foretrækker, ligesom stor vandsalamander, vandhuller med et stort lysindfald, med lavvandede partier og med god forekomst af vandplanter. De er dog fundet ynglende i mange slags vådområder fra små vandhuller, til store søer samt helt overskyggede ellesumpe til helt lysåbne vandhuller. Uden for ynglesæsonen opholder arten sig ofte tæt på ynglevandhullet og gerne i fugtige områder som enge og moser. Føden består af mindre smådyr såsom edderkopper, biller, fluer, myg og sommerfugle.

Der er registreret spidssnudet frø ca. 2 km nord for området hvor regnvandsbassinet skal etableres. Der er 2 vandhuller mellem lokaliteten og placeringen af regnvandsbassinet, og der er ikke mange trædesten mellem områderne i form af enge eller moser. På baggrund af dette vurderes det, at spidssnudet frø ikke vil vandre til og anvende regnvandsbassinet. Arten vurderes dog heller ikke at blive negativt påvirket af etableringen af et regnvandsbassin, hvor der før var mark, der ikke er afhængig af mark som fødesøgning-, raste- eller yngleområde.

Strandtudse forekommer ofte, men langt fra altid på kystnære lokaliteter. Den yngler ofte i vandhuller med sparsom vegetation og gerne i midlertidige vandhuller eller vandhuller der af og til tørrer ud. Dette skyldes at arten foretrækker vandhuller uden rovdyr eller andre konkurrerende paddearter. Det er helt afgørende for udviklingen af ynglet, at vandhullet er lavvandet og med et stort lysindfald. I tørre forår og forsomre, hvor ynglestederne er udtørrede, springer de ofte forplantningen over.

Strandtudse er fundet ca. 2,6 km nordøst for området hvor regnvandsbassinet skal etableres. Da strandtudsens foretrækker vandhuller med sparsom vegetation og uden konkurrence fra andre padder, kunne den i princippet anvende regnvandsbassinet i de første år. Det vurderes dog, at vandstanden hurtigt vil nå et niveau, hvor temperaturen ikke er optimal for et ynglevandhul for arten. Etableringen af regnvandsbassinet vurderes ikke at påvirke arten negativt, da den ikke er tilknyttet åben mark, med korn eller græs, som findes på matriklen nu.

Flagermus overvintrer og raster i hulheder i gamle træer, under jorden, i grotter eller under taget i bygninger. Om sommeren opholder de sig mange forskellige steder, men har brug for mørke og beskyttede steder hvor de kan hvile sig. De orienterer sig og jager ved hjælp af ekkolokalisering. Flagermus jager ofte i nærheden af vandhuller, skove og åbne marker, hvor de kan finde deres føde, som består af insekter som myg, biller og natsværmer, men også edderkopper.

Der er registreret brun langøret flagermus ca. 800 m sydøst for området. Så det vurderes, at den findes i området. Arten er ikke specielt tilknyttet til mark, som fourageringsområde, så etableringen af regnvandsbassinet på matriklen vurderes ikke at påvirke arten negativt.

Der er fundet damflagermus og pipistrelflagermus ca. 5,8 km vest for projektområdet. Damflagermus kan flyve mellem 20-30 km efter det rette fourageringsområde, så det vurderes, at den vil kunne anvende regnvandsbassinet som fødesøgningsområde, efter der har etableret sig et naturligt plante- og insektliv. Pipistrelflagermus flyver normalt kun mellem 2-3 km, men kan flyve op til 10 km for føde. Ingen af arterne er dog tilknyttet mark, hvorfor det ikke vurderes at disse påvirkes negativt af etableringen af regnvandsbassinet.

Odder kan findes langs vandløb, søer og kystområder, hvor der er rigelig adgang til føde som fisk, krebsdyr og smådyr. Den bygger bo i huler, under rødder eller i tæt vegetation nær vandet. Den er aktiv hele året og bevæger sig over store afstande i sit territorium, der kan være vandløbsstrækninger på mellem 10-50 km. De yngler i uforstyrrede områder med rørskov eller krat, hvor der er minimal menneskelig aktivitet.

Der er registreret odder ca. 2,6 km nordøst for projektområdet. Det vurderes, at odderen ikke vil blive negativt påvirket af etableringen af regnvandsbassinet, da odderen ikke er tilknyttet til mark, som hverken yngle-, raste- eller fourageringsområde.

Kommunen vurderer på denne baggrund, at regnvandsbassinet ikke vil påvirke nogen af bilag IV arterne negativt. Kommunen har ingen yderligere registreringer af eller begrundet formodning om, at der er andre bilag IV-arter på stedet eller i umiddelbar tilknytning hertil. Det er ligeledes kommunens vurdering, at den nye sø kan fungere som et nyt yngle- og rasteområde for flere af padderne. Søen vil også kunne fungere som et nyt fødesøgningsområde for flagermus i området.

I forhold til plantearter optaget på habitatdirektivets bilag IV, vurderer kommunen, at der ikke sker nogen ødelæggelse af disse som følge af projektet, da ingen af de syv plantearter er registreret på stedet eller vurderes at findes der.

Kommunen har ingen yderligere registreringer af eller begrundet formodning om, at der er andre bilag IV-arter på stedet eller i umiddelbar tilknytning hertil end de nævnte.

Samlet vurderes det, at det ansøgte, ikke vil medføre nogen negativ påvirkning af yngle- eller rasteområder for de ovennævnte bilag IV arter.

I forhold til plantearter optaget på habitatdirektivets bilag IV vurderer kommunen, at der ikke sker nogen ødelæggelse af disse som følge af projektet, da ingen af de syv plantearter er registreret på stedet eller vurderes at findes der.

Natura 2000-vurdering

I henhold til bestemmelserne om administration af internationalt beskyttede naturområder, Natura 2000, skal kommunen vurdere, hvorvidt det ansøgte har indvirkning herpå. Nærmeste Natura 2000-område er N94 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov og N95 Hostrup Sø, Assenhold Mose og Felsted Vestermark, der ligger henholdsvis 7,1 og 8 km fra området hvor regnvandsbassinet etableres. På udpegningsgrundlaget findes følgende naturtyper og arter:

Gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området 94 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 83		
Naturtyper:	Lagune* (1150)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Nedbrudt højmosé (7120)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Sumpvindelsnegl (1016)	Stor vandsalamander (1166)

Tabel 1. Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 68		
Fugle:	Rørhøg (Y)	Hvepsevåge (Y)
	Isfugl (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Tabel 2. Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for træfugl og "Y" for ynglefugl.

Gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området nr. 95 Hostrup Sø, Asseholm Mose og Felsted Vestermark

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 84		
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Højmose* (7110)	Nedbrudt højmose (7120)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Stilkege-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Stor vandsalamander (1166)	Odder (1355)
	Damflagermus (1318)	

Tabel 3. Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 58		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Havørn (Y)
	Rørhøg (Y)	Trane (Y)
	Tinksmed (Y)	Stor hornugle (Y)
	Mosehornugle (Y)	Sortspætte (Y)
	Rødrygget tornskade (Y)	

Tabel 4. Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl.

Kommunen vurderer ikke, at det ansøgte, vil have nogen negativ indvirkning på naturtyperne på udpegningsgrundlaget for H83 eller H84, grundet afstanden, projektets begrænsede omfang og lokale karakter.

Det vurderes ligeledes, at det kan udelukkes, at det ansøgte, vil have en negativ påvirkning på bevaringsstatussen for fuglearter på udpegningsgrundlaget for F58 eller F68, grundet afstanden, projektets meget lokale karakter og placering på en landbrugsmark i drift, der har lille naturværdi.

Kommunen vurderer derfor, at det ansøgte ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter, vil have en væsentlig påvirkning på det pågældende eller andre Natura 2000-område.

Kommunen vurderer, at der i denne sag kan meddeles tilladelse, idet

- (1) terrænenhederne er begrænsede,
- (2) eksisterende naturværdier på arealet, der ændres til regnvandsbassin, er begrænsede, og
- (3) den biologiske mangfoldighed øges ved etablering af et regnvandsbassin.

Lovgrundlag (Hjemmel)

Etablering af regnvandsbassinet forudsætter kommunens landzonetilladelse, som er meddelt efter § 35 i Lov om planlægning.

Efter § 35 må der i landzone blandt andet ikke ske ændringer i anvendelsen af ubebyggede arealer uden forudgående tilladelse ved kommunalbestyrelsen.

Klagemulighed og andre bestemmelser

Du kan klage over afgørelsen inden for fire uger fra den er meddelt, dvs. indtil **den 6. marts 2026**. Afgørelsen kan påklages til Planklagenævnet og betragtes ikke som endelig, før klagefristen er slut. Afgørelsen kan påklages af adressaten og en række interesseorganisationer m.fl. Se vedlagt klagevejledning (bilag 1) for mere information. Hvis der klages over afgørelsen, vil kommunen give besked herom.

Du har ret til at søge om aktindsigt.

Landzonetilladelsen meddelt efter PL § 35 bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 5 år efter, at den er meddelt.

Offentliggørelse

Landzonetilladelsen offentliggøres på Aabenraa Kommunes hjemmeside, <https://aabenraa.dk/politik-og-dialog/aktuelle-hoeringer/byggeri-anlaeg-og-landzone> og må ikke udnyttes før klagefristen på 4 uger er udløbet. Se også afsnittet Klagevejledning.

Naboorientering

Ejendommen er beliggende i landzone. I henhold til Planlovens § 35 stk. 4 kan der først meddeles tilladelse, når naboerne er orienteret om ansøgningen, medmindre kommunen vurderer, at det ansøgte er af underordnet betydning for naboerne og de øvrige parter. Der er i forbindelse med behandlingen af denne sag, ikke foretaget naboorientering, da kommunen vurderer at projektet ikke har en væsentlig betydning for andre end de berørte lodsejere.

Anden lovgivning

Kommunen har i forbindelse med ansøgningen anmodet Museum Sønderjylland om en arkivalisk udtalelse om området.

Såfremt der alligevel ifm. projektet observeres fortidsminder, skal gravearbejdet straks standses og Museum Sønderjylland kontaktes (tlf. 65 37 08 01). Museets anvisninger skal følges.

Hvis der konstateres forurening, f.eks. deponeret affald eller kemikalie- og pesticidaffald, skal forureningen anmeldes til kommunen, jf. Lov om forurennet jord § 71.

Ifølge vandløbslovens §§ 6 og 17 kræves tilladelse fra kommunen, hvis der sker ændringer af dræn, grøfter m.v., eller hvis der sker ændring af vandets naturlige afløb fra høje liggende ejendomme.

Når søen er anlagt, vil der normalt hurtigt udvikle sig et naturligt dyre- og planteliv. Når dette sker, vil søen være beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Det betyder, at der herefter ikke må foretages ændringer af søen uden forudgående dispensation fra Aabenraa Kommune.

Aabenraa Kommune gør opmærksom på, at denne tilladelse ikke friholder dig fra at indhente tilladelser fra andre relevante lovgivninger.

Hvis der er tvivl om noget i denne tilladelse, er du velkommen til at kontakte mig.

Med venlig hilsen

Thomas Hæe Mogensen
Biolog, Team Natur og GIS
Aabenraa Kommune

Kopi til klageberettigede:

Danmarks Naturfredningsforening, Aabenraa; dnaabenraa-sager@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening; natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Aabenraa; aabenraa@dof.dk

Friluftsrådet Aabenraa; aabenraa@friluftsradet.dk

Dansk Botanisk Forening; dbf.oestjylland@gmail.com

Sportsfiskerforeningen Aabenraa v/ Carl Petersen; djcdp@petersen.mail.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund Hovedforening; post@sportsfiskerforbundet.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund v/Torben Hansen; tha@sportsfiskerforbundet.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund v/Morten Ringgive; mri@fleggaard.dk

Bilagsoversigt

Bilag 1 – Klagevejledning

Bilag 2 – Ansøgningsmateriale

Bilag 3 – Museets udtalelse

Bilag 1 – Klagevejledning

Planloven

I henhold til Planloven kan afgørelser truffet efter § 35, stk. 1 i Lov om planlægning, påklages til Planklagenævnet.

Klageberettigede er

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- lokale foreninger og organisationer som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

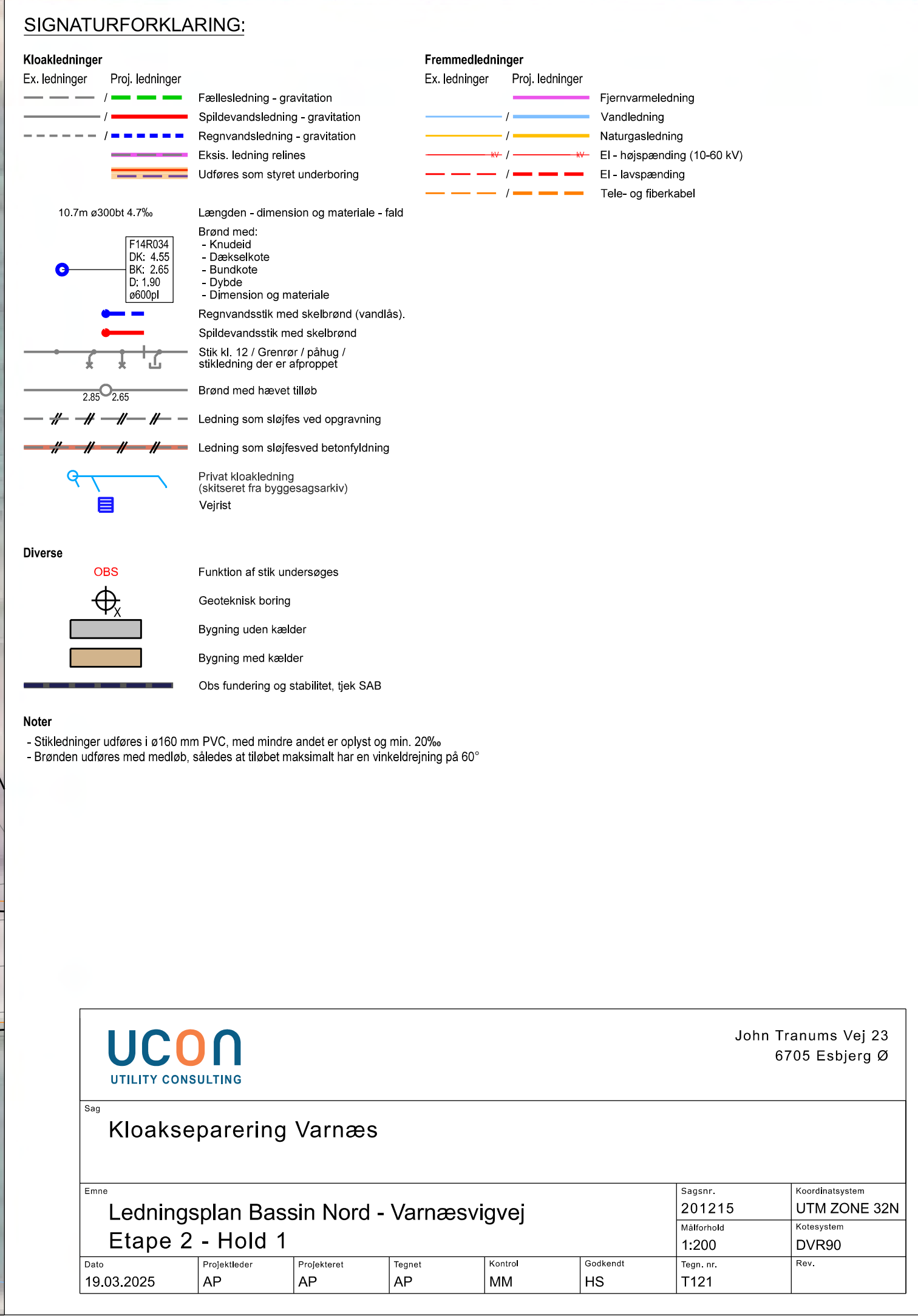
Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt. Hvis afgørelsen er offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen fra bekendtgørelsen. Den sidste klagedag udløber ved kontortids ophør. Hvis klagefristen udløber en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klage indgives til Planklagenævnet via Klageportalen på www.naevneneshus.dk. Du logger på Klageportalen med NEM-ID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Aabenraa Kommune i Klageportalen. Ved indgivelse af klage betales et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I Klageportalen sendes din klage automatisk først til Aabenraa Kommune. Hvis kommunen fastholder afgørelsen, sender kommunen klagen videre til behandling i nævnet via Klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Planklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om Klageportalen, medmindre du forinden er blevet fritaget for brug af Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aabenraa Kommune. Kommunen videresender herefter din anmodning til nævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt du kan fritages. Se betingelserne for at blive fritaget på www.naevneneshus.dk.

Kommunens afgørelse kan indbringes for domstolene. Det skal ske inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt eller offentliggjort.

Arwos
Forsyningsvejen 2
6200 Aabenraa

Att.: Anders Præstbro, UCON

Dato: 30.04.2024

Museum Sønderjylland - Arkæologi | Sagsnr.: 24/7395

Arkæologisk udtalelse vedr. etablering af ca. 5,6 km kloakledning og to regnvandsbassiner i Varnæs (Aabenraa Kommune).

Arkæologisk udtalelse i henhold til Museumslovens § 25:

Museum Sønderjylland - Arkæologi har modtaget en forespørgsel vedrørende ovennævnte projekt og har foretaget arkivalisk kontrol og arkæologisk vurdering af planområdet.

Projektbeskrivelse

Efter det oplyste skal der etableres i alt ca. 5,6 km kloakledning i Varnæs samt etableres to regnvandsbassiner inkl. adgangsveje på hhv. 2000 og 7500 m² nord og syd for byen. Etableringen foregår i to etaper i hhv. 2024 og 2025.

Det oplyses, at ledningerne lægges i en bredde på 2,5-3 meter samt op til 6-8 meter på en del af den sydlige strækning.

Området ligger mestendels i vejareal, men føres også på åben mark. Noget af ledningen etableres med styret underboring, mens resten etableres i åben kabelgrav.

Topografisk beskrivelse

Planområdet ligger i landsbyen Varnæs samt nord og syd herfor. Varnæs er en halvø beliggende ud til Aabenraa Fjord i et bølgende morænelandskab. Sydøst for planområdet løber Bovrup Tangsbæk, mens Rørmose Bæk løber nordøst for landsbyen. Mod syd afgrænses området yderligere af hhv. Skovbølgård Bæk og Blåbæk.

Varnæs nævnes første gang i skriftlige kilder i 1231 som *Warnæs*. Igennem hele middelalderen er store dele af landsbyens gårde og jorde, hvis ikke alt, ejet af enten kongen eller hertugen. I 1535 skal der have været to mølleri landsbyen hhv. Lille mølle og Blå mølle (Trap *Danmark*, bd. 26 Sønderborg og Åbenrå amter, 5. udg. København 1967, s. 948ff).

Varnæs kirke ligger i den sydlige udkant af landsbyen. Kirken er opført med romansk kor og skib (ældre middelalder) og en lidt senere vestforlængelse samt et gotisk sydkapel og et våbenhus foran norddøren (*Danmarks Kirker*, bd. XII, Åbenrå amt, København 1959, s. 230ff).

Tæt omkring området er der registreret flere væsentlige, jordfaste fortidsminder (se kortbilag).

Umiddelbart øst for det sydlige regnvandsbassin og ledning ligger det af Kulturministeriet i 2004 udpegede kulturarvsareal af national betydning *Bovrup Tangsbæk* (sb. 137 Varnæs Sogn). Her følger en kort beskrivelse af kulturarvsarealet:

"Her findes et stensat vandløb med betydelige rester af dæmninger, stigborde og lignende, der ligger såvel i som langs bækken. Anlægget stammer fra vandmøllen Blåmølle, der kendes fra perioden 1231-1598. Hele anlægget er på landsplan ganske enestående, men mangler endnu at blive ordentligt udforsket. Langs åen er der desuden bevaret et typisk middelalderligt overdrevsområde med engarealer og levende hegn, der adskiller overdrevene fra dyrkningsarealerne. Åen er over hele strækningen grænse mellem Varnæs og Bovrup ejerlav. Truet ved åoprensning o.l."

Der er adskillige registreringer af både fredede og ikke-fredede gravhøje i og omkring Varnæs, herunder sb. 29-32, 107, 119 alle Varnæs Sogn.

Museet har i den nordvestlige udkant af Varnæs udgravet en hustomt fra førromersk jernalder (sb. 144 Varnæs Sogn).

Vi ved desuden af erfaring, at man i forhistorien foretrak at placere sine bopladser højt i terrænet og tæt ved vand. Netop en sådan placering, som det aktuelle planområde har.

Museets vurdering

Museets vurdering falder i to dele:

På baggrund af ovenstående er det Museets vurdering, at der er **meget høj risiko** for at støde på væsentlige jordfaste fortidsminder inden for arealerne til regnvandsbassinerne og adgangsveje samt de dele af ledningen, som etableres på åben mark og i åben kabelgrav. Det drejer sig om ca. 65 meter mod nord og ca. 300 meter mod syd foruden ca. 2000 og 7500 m².

Museet anbefaler derfor, at der bliver foretaget en frivillig forundersøgelse indenfor disse dele af planområdet inden anlægsarbejdet går i gang. Alternativt som en arkæologisk overvågning af anlægsarbejdet.

Da planområdet overstiger 5000 m², skal udgifterne til forundersøgelse - jf. Museumslovens § 26.2 – afholdes af bygherre.

Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på arealet, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af bygherre.

De jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi.

For de resterende tracéer, som enten underbores eller etableres i vejareal og på sportspladsen er det Museets vurdering, at disse områder allerede er destruerede ved tidligere anlægsarbejde og risikoen for at støde på væsentlige jordfaste fortidsminder derfor er **minimal** og at en arkæologisk forundersøgelse **ikke** er nødvendig.

Bygherre skal dog være ekstra opmærksom på, at hvis der under anlægsarbejdet alligevel påtræffes jordfaste fortidsminder eller andre kulturhistoriske anlæg, skal anlægsarbejdet (jf. museumslovens § 27, lov nr. 473 af 7. juli 2001) omgående indstilles i det omfang, det berører fortidsmindet, og Museum Sønderjylland - Arkæologi adviseres.

Det kan endvidere oplyses, at bygherre i givet fald **ikke** skal udrede udgifterne til en eventuel arkæologisk undersøgelse.

Yderligere sagsbehandling

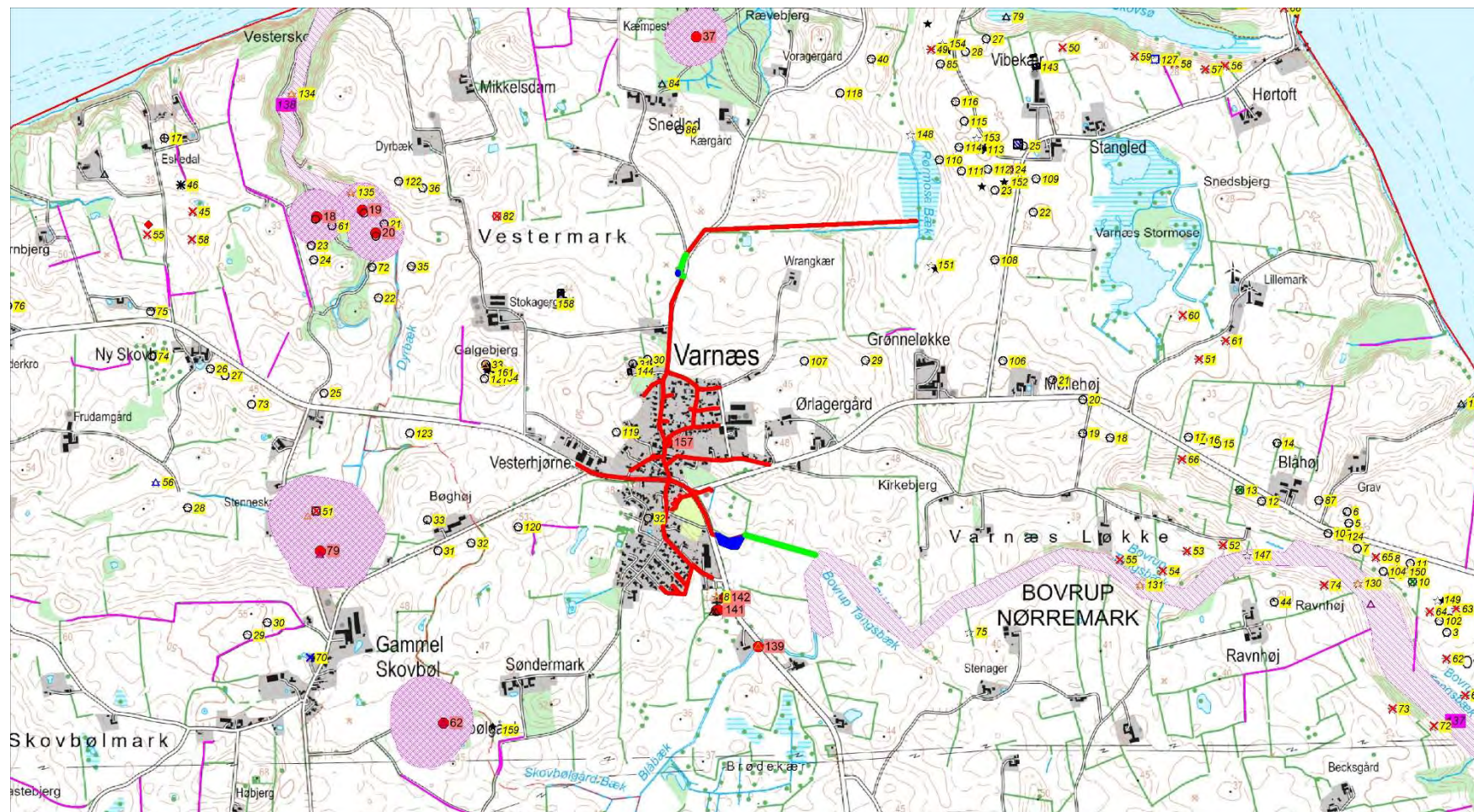
Efter aftale med bygherre udarbejder Museum Sønderjylland - Arkæologi gerne et budget og en tidsplan for en forundersøgelse af området.

Vi beder venligst bygherre oplyse CVR-nummer ved henvendelse.

Henvendelse til Pernille Kruse (65 37 08 23 /pekr@msj.dk).

Med venlig hilsen

METTE SØRENSEN
MUSEUMSINSPEKTØR
D +45 65 37 08 32 | M +45 21 66 92 64
MESR@MSJ.DK
PLANER@MSJ.DK

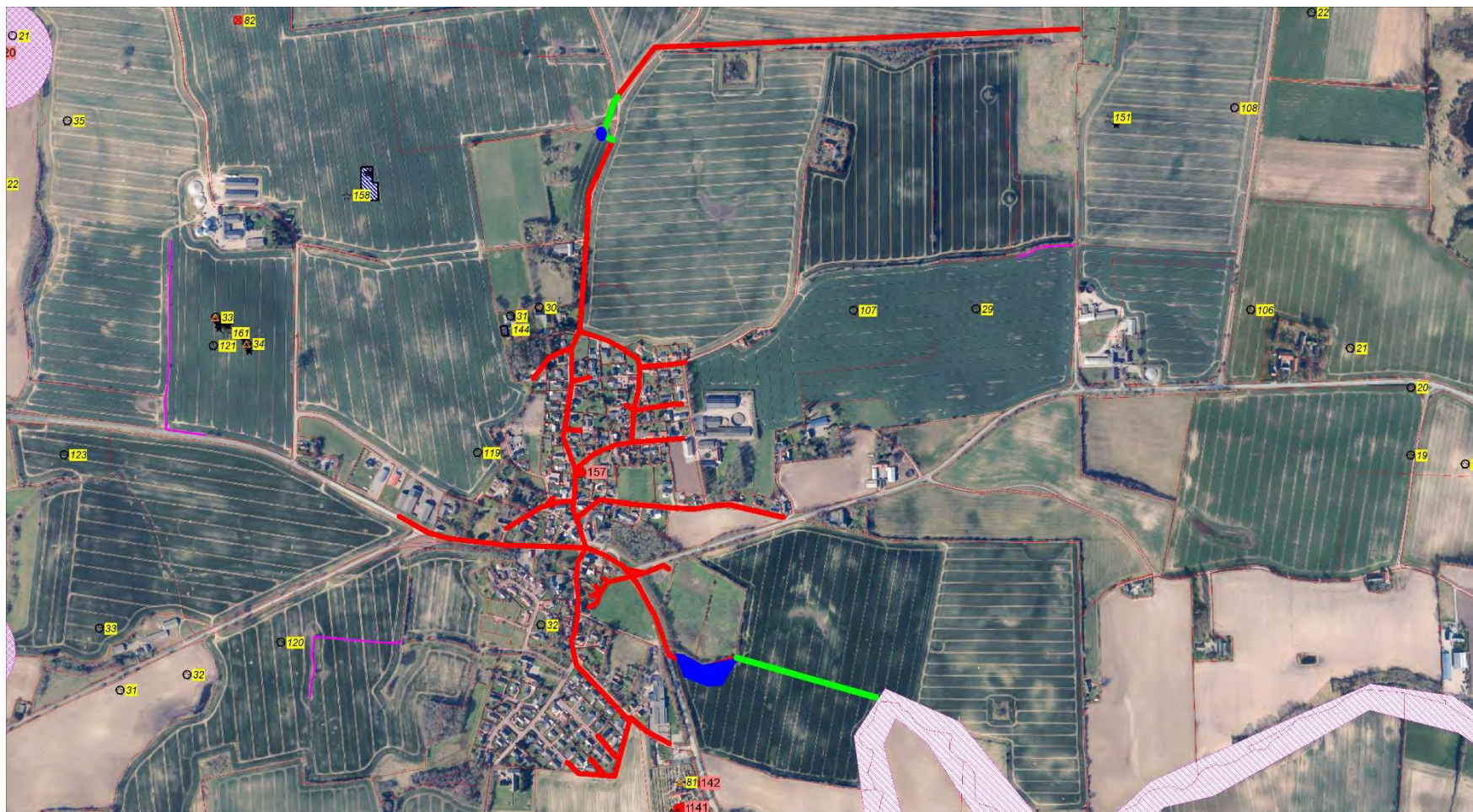

Kortbilag til 24/7395 vedr. etablering af ca. 5,6 km kloakledning og to regnvandsbassiner i Varnæs (Aabenraa Kommune).

De berørte områder er markeret med rød streg. Med blå udfyldning er regnvandsbassiner markeret. Kabelstrækning, hvor der anbefales forundersøgelse er markeret med grøn streg.

Beskyttede fortidsminder er markeret med tal på rød baggrund. Ikke-beskyttede fortidsminder er markeret med tal på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering. Kulturarvsarealer er markeret med lilla skravering på hvid baggrund.

Aktuelt 4 cm kort.

Kortbilag til 24/7395 vedr. etablering af ca. 5,6 km kloakledning og to regnvandsbassiner i Varnæs (Aabenraa Kommune).

De berørte områder er markeret med rød streg. Med blå udfyldning er regnvandsbassiner markeret. Kabelstrækning, hvor der anbefales forundersøgelse er markeret med grøn streg.

Beskyttede fortidsminder er markeret med tal på rød baggrund. Ikke-beskyttede fortidsminder er markeret med tal på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering. Kulturarvsarealer er markeret med lilla skravering på hvid baggrund.

Ortofoto fra 2022.

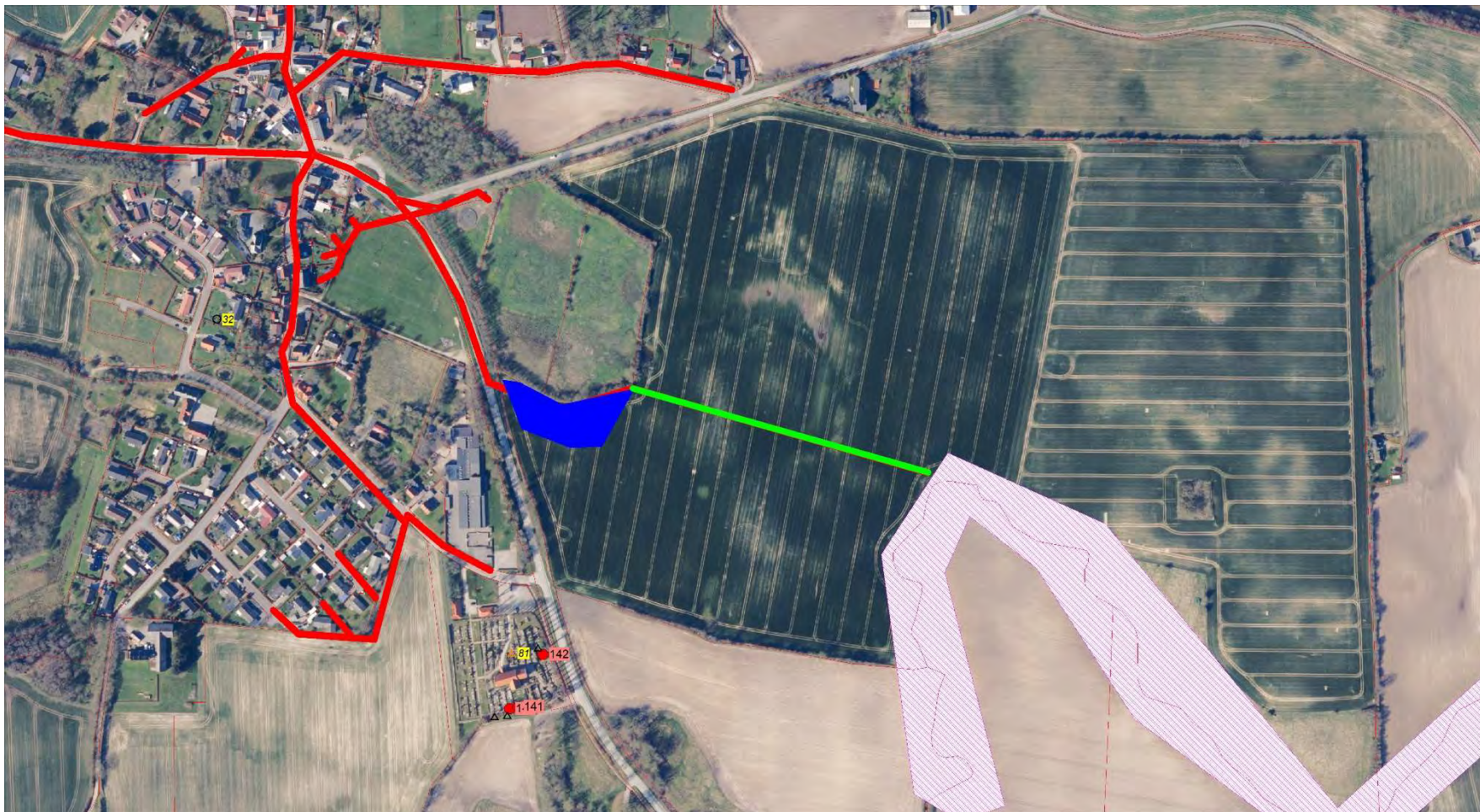

Kortbilag til 24/7395 vedr. etablering af ca. 5,6 km kloakledning og to regnvandsbassiner i Varnæs (Aabenraa Kommune).

Detail af nordligt bassin mm. De berørte områder er markeret med rød streg. Med blå udfyldning er regnvandsbassiner markeret. Kabelstrækning, hvor der anbefales forundersøgelse er markeret med grøn streg.

Beskyttede fortidsminder er markeret med tal på rød baggrund. Ikke-beskyttede fortidsminder er markeret med tal på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering.

Ortofoto fra 2022.

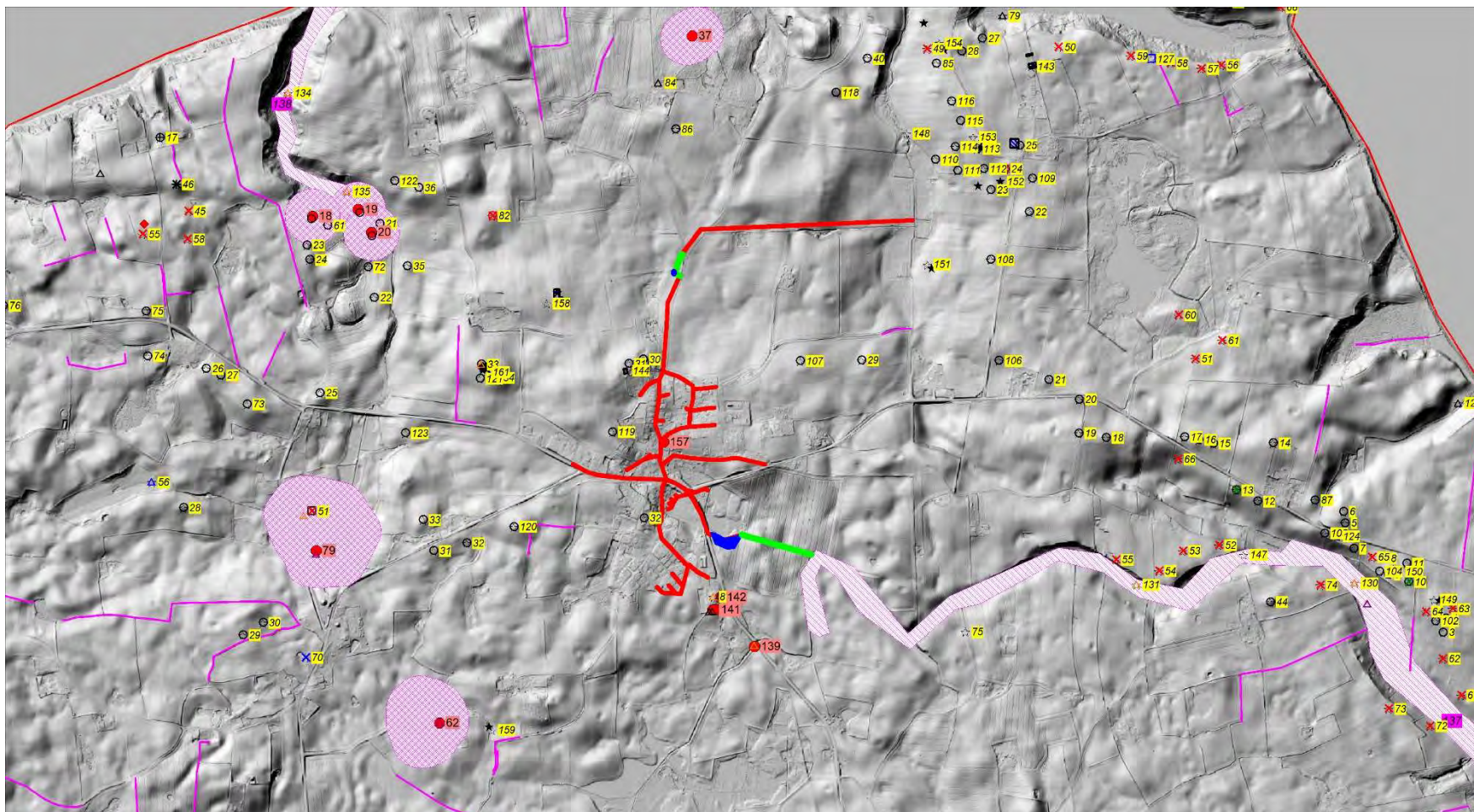

Kortbilag til 24/7395 vedr. etablering af ca. 5,6 km kloakledning og to regnvandsbassiner i Varnæs (Aabenraa Kommune).

Detail af sydligt bassin mm. De berørte områder er markeret med rød streg. Med blå udfyldning er regnvandsbassiner markeret. Kabelstrækning, hvor der anbefales forundersøgelse er markeret med grøn streg.

Beskyttede fortidsminder er markeret med tal på rød baggrund. Ikke-beskyttede fortidsminder er markeret med tal på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering. Kulturarvsarealer er markeret med lilla skravering på hvid baggrund.

Ortofoto fra 2022.

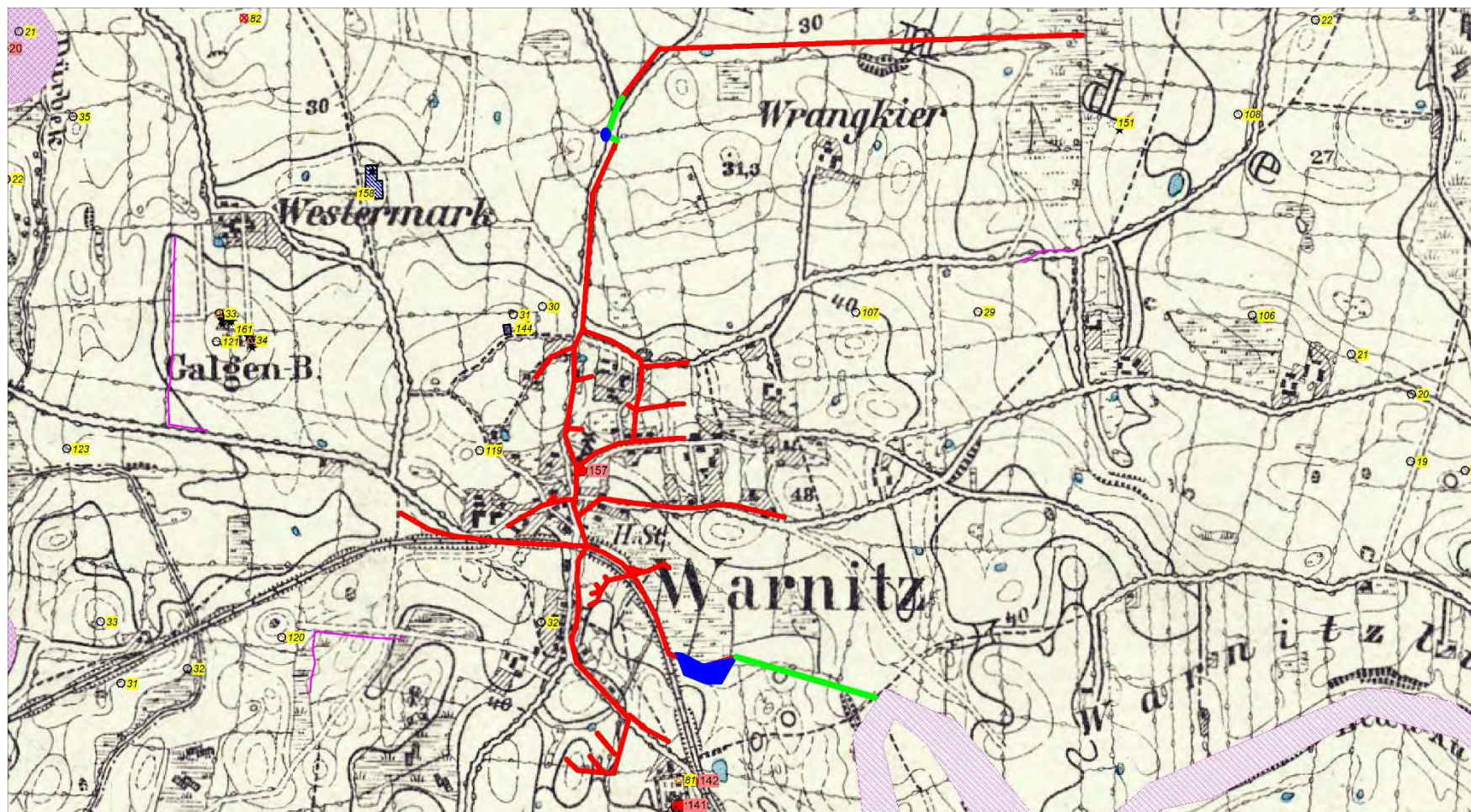

Kortbilag til 24/7395 vedr. etablering af ca. 5,6 km kloakledning og to regnvandsbassiner i Varnæs (Aabenraa Kommune).

De berørte områder er markeret med rød streg. Med blå udfyldning er regnvandsbassiner markeret. Kabelstrækning, hvor der anbefales forundersøgelse er markeret med grøn streg.

Beskyttede fortidsminder er markeret med tal på rød baggrund. Ikke-beskyttede fortidsminder er markeret med tal på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering. Kulturarvsarealer er markeret med lilla skravering på hvid baggrund.

Danmarks Højdemodel – terrænmodel.

Kortbilag til 24/7395 vedr. etablering af ca. 5,6 km kloakledning og to regnvandsbassiner i Varnæs (Aabenraa Kommune).

De berørte områder er markeret med rød streg. Med blå udfyldning er regnvandsbassiner markeret. Kabelstrækning, hvor der anbefales forundersøgelse er markeret med grøn streg.

Beskyttede fortidsminder er markeret med tal på rød baggrund. Ikke-beskyttede fortidsminder er markeret med tal på gul baggrund. Arkæologiske udgravningsområder er markeret med blå skravering. Kulturarvsarealer er markeret med lilla skravering på hvid baggrund.

Preussiske målebordsblade fra slutningen af 1800-tallet.